

Konserveerimis- ja Digiteerimiskeskus Kanuti üleslaetud digikoopiate vastuvõtt digihoidlas

1.1

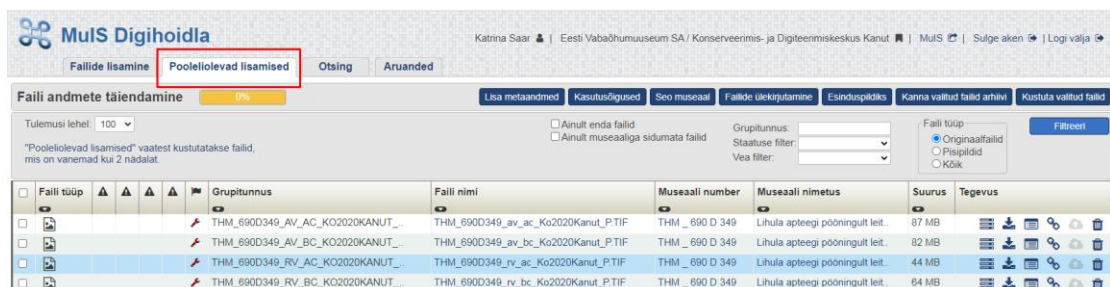
Koostanud:
SA Eesti Vabaõhumuuseum
Konserveerimis- ja Digiteerimiskeskus Kanut
(Katrina Saar)

Alates 2020. aastast edastatakse SA Eesti Vabaõhumuuseum Konserveerimis- ja Digiteerimiskeskus Kanutis (edaspidi Kanut) teostatud Eesti muuseumide museaalide konserveerimistööde dokumentatsioon ning museaalide digikoopiad Muuseumide infosüsteemi (MuIS) digihoidla kaudu. See tähendab, et nii konserveerimistööd dokumenteerivad digikoopiad kui ka museaalide digiteerimisel loodud digikoopiad antakse muuseumidele üle mitte enam välisel mälukandjal, vaid digihoidlas. Digikoopiate haldamisel on digihoidla suurimaks eeliseks, et tegemist ei ole üksnes failiedastusteenusega digiteerimisasutuselt (Kanut) muuseumile, vaid see võimaldab ka digikoopiate viivitamatut lisamist museaalide MuIS-i kirje juurde, kus nad on museaali kirjeldamisel ning avalikkusele vahendamisel hindamatu väärtusega. Lisaks tagab digihoidla failide nõuetekohase pikaajalise säilimise ning suuremahuliste säilituskoopiate (tagatisfailide) arhiveerimine välistab ka failide kaotsimineku või hävinemise võimaluse.

Käesolev juhend annab ülevaate, kuidas peaks muuseum käituma Kanuti poolt nende jaoks digihoidlasse paigutatud digikoopiatega.

1. Tähtsamad terminid ja oskusteave failide vastuvõtuks digihoidlas:

1.1 Pooleliolevad lisamised – arhiveerimiseelne vahepuhver, kuhu ilmuvad Kanuti üles laetud failid. Need failid ei ole veel arhiveeritud, kuid neile on lisatud metaandmed ja lisaks on näha, et failid on juba digihoidla poolt (automaatselt) seotud vastava museaali kirjega, mille juurde nad pärast arhiveerimist süsteemi poolt lisatakse. Vahepuhvrise lisatud failid püsivad seal kaks nädalat. Jäädes selles ajavahemikus muuseumi poolt arhiveerimata, kustutab digihoidla failid.

1.2 Ainult enda failid – vahepuhver näitab digihoidla vaates *Pooleliolevad lisamised* ainult kasutaja enda üles laetud faile (valitud on märkeruut *Ainult enda failid*). Muuseumivälise asutuse (nt Kanuti) lisatud failide nägemiseks, tuleb vastavast märkeruudust märgistus kindlasti eemaldada ning vajutada nuppu *Filtreeri*.

1.3 Sidumine / automaatne sidumine – digihoidla suudab korrektse nimetusega¹ failid nimetuse põhjal seostada vastavate MuIS-i kirjetega (automaatne sidumine). Faile ja museaalide kirjeid on võimalik siduda ka ükshaaval (n-ö käsitsi), kuid töö efektiivsuse nimel tuleks eelistada automaatset sidumist. Kui digihoidlat avades on muuseumivälise asutuse (Kanuti) üles laetud failid vahepuhvris (vaates *Poolelioletavad lisamised*) nähtavad, siis nad on juba museaaliga seotud ja ühtlasi on tagatud, et failid jõuavad peale arhiveerimist õige museaali kirje juurde MuIS-is.

2. Kanuti ülesanded digihoidlasse laetud failidega:

2.1 Võtab ühendust muuseumi peavarahoidjaga e-maili teel, teavitades muuseumit Kanutis valminud digikoopiatest ja küsib nõusolekut failide töstmiseks digihoidla *Poolelioletavad lisamiste* vaatesse. Faile ei tõsteta *Poolelioletavad lisamiste* vaatesse enne, kui muuseumilt on saadud vastav nõusolek.

2.2 Laeb korrektse failinimega digikoopiad digihoidla *Poolelioletavad lisamiste* vaatesse. Üleslaetavatele failidele on juba antud nimetus, mis tagab, et digikoopiad on seotud õige museaali kirjega. *Poolelioletavad lisamiste* vaatesse lisatud failid säilivad seal kaks nädalat alates lisamise hetkest.

Faili tüüp	Grupidunnus	Faili nimi	Museaali number	Museaali nimetus	Suurus	Tegevus
	EKMJ60671FK3979_2_AV	EKMJ60671FK3979_2_AV.tif	EKMJ 60671 FK 3979	Juhan Raudsepa kavandatud Haap.	10 MB	
	EKMJ60671FK3979_3_AV	EKMJ60671FK3979_3_AV.tif	EKMJ 60671 FK 3979	Juhan Raudsepa kavandatud Haap.	10 MB	

Võrdluseks – kui failid ei ole digihoidlas museaali kirjega seotud, siis failinimele järgnevad lahtrid *Museaali number* ja *Museaali nimetus* on tühjad. Sidumata failid on digihoidlas nähtavad vaid üleslaadijale (Kanut), kuid mitte vastuvõtjale (muuseum):

Faili tüüp	Grupidunnus	Faili nimi	Museaali number	Museaali nimetus	Suurus	Tegevus
	RMFN1543_2563	RMFN1543_2563.tif			114 MB	
	RMFN1543_2563_POS	RMFN1543_2563_pos.tif			114 MB	

2.3 Lisab failidele järgnevad metaandmed: *diginud asutus, digija isik², digimise aeg, digiteerimisvahend, digiteerimiseks kasutatava vahendi tootja, digiteerimiseks kasutatava vahendi mudel.*

¹ Vt Muinsuskaitseameti koostatud „Failinime moodustamise juhend”, milles viidatud reeglitele tuginedes teostab digihoidla automaatse sidumise:

https://www.muinsuskaitseamet.ee/sites/default/files/failinime_moodustamise_juhend_2_1.pdf

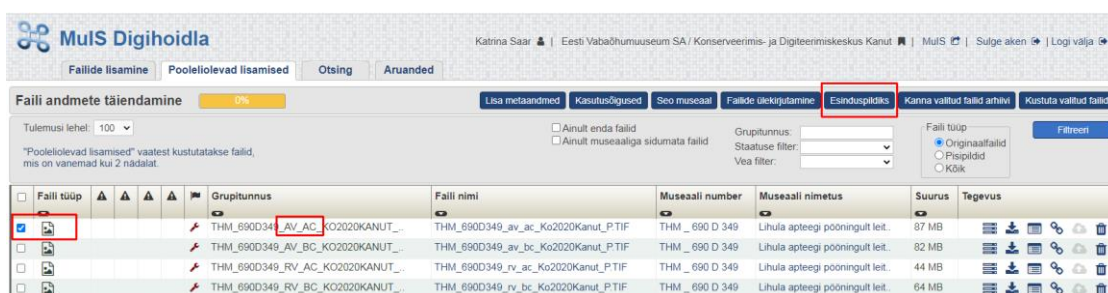
² Kanut lisab metaandmetesse digija isiku digiteerimises käinud museaalide digikoopiatele, kuid konserveerimisfotode puhul digija isikut ei lisata.

3. Muuseumi ülesanded digihoidlasse laetud failidega:

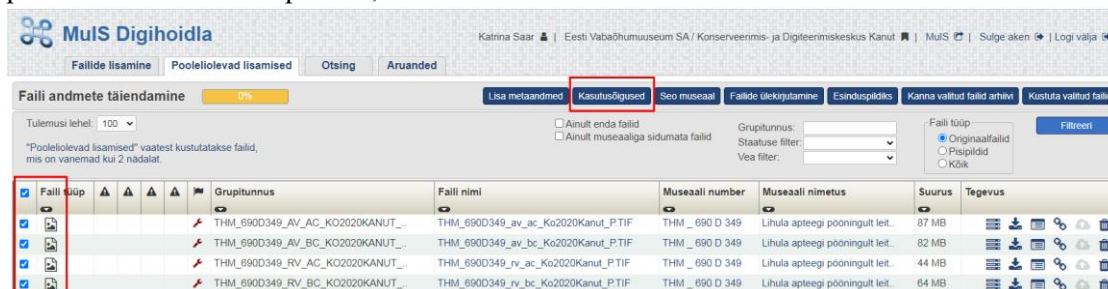
3.1 Kontrollib digihoidla *Poolelioivate lisamiste* vaates, kas automaatse **sidumise tulemused on korrektsed**, ehk kas omavahel seostatud failid ja museaalkirjed on vastavuses.

3.2 Kui ühe museaalkirjega on *Poolelioivate lisamiste* vaates seotud rohkem kui üks fail, valib nende seast **esinduspildi**. Esinduspildi valimata jätmisel määrab digihoidla esinduspildi ise automaatselt.

Konserveerimistööde failide puhul sobib esinduspildiks reeglina kõige paremini digikoopia, mille failinimest leiab tähistuse „_av_ac” („ac” – *averse*, „ac” – *after conservation*) ehk konserveerimisjärgne foto, kus kujutakse kogu museaali eestpoolt üldvaates.

3.3 Määrab digikoopiate **kasutusõigused**, sh millised failid on tavakasutajale www.muis.ee keskkonnas nähtavad, millises mahus ning millised ei ole nähtavad. Kasutusõiguste määramisel on vaja arvestada iga konkreetse museaali eripära – kas rakendub autoriõiguste kaitse, isikuandmete kaitse või muu piirang. Kui piiranguid ei rakendu (originaalfail on avalik), siis peab silmas pidama, milline kasutuslitsents failile kohandub.

Konserveerimisfotode kontekstis on tegemist väga olulise punktiga, sest konserveerimistöö käigus pildistatakse museaali mitmes jaos – enne konserveerimist (failinimes tähistatud kui „bc” – *before conservation*), konserveerimisprotsessi käigus („cp” – *in the conservation process*) ja pärast konserveerimist („ac” – *after conservation*).³ Vältimaks olukorda, kus visuaalselt on tavakasutajale mõeldud MuS-i kirje juures konserveerimisprotsessi dokumenteerivate fotode tõttu justkui topepildid, on digihoidlas võimalik faile, mille avalikustamist ei soovita, muuta mitteavalikuks, tehes valikud: *Ligipääs: Mitteavalik; Piirang: Muu kasutuspiirang; Pisipilt on avalik*: märkeruut valimata.

³ Failinime täiendite täispika nimekirjaga saab tutvuda Muinsuskaitseameti koostatud „Failinime moodustamise juhendis”: https://www.muinsuskaitseamet.ee/sites/default/files/failinime_moodustamise_juhend_2_1.pdf

Kasutusõigused

Ligipääs ☐ Avalik ☒ **Mitteavalik**

Piirang: Muu kasutuspiirang

Suur fail ei ole veebiväravas nähtav ega allalaetav, pispildi osas antakse kasutajale (muuseumi tootajale) valik, kas 1) pispilt on avalik või 2) pispilt ei ole avalik.

Piirang kehtib kuni:

Pispilt on avalik: ☐

3.4 Arhiveerib digikooptiad (*Kanna valitud failid arhiivi*), mis tähendab, et täidetakse digikooptiate pikaajalise säilitamise nõuet. Vajalike kujutiste jõudmine museaali kirje juurde aitab kaasa ka museaalide avalikustamise eesmärgile.

MuS Digihooldla Katrina Saar | Eesti Vabaõhumuuseum SA / Konserveerimis- ja Digiteerimiskeskus Kanut | MuS | Sulge aken | Logi välja

Faile lisamine Poolelioletav lisamised Otsing Aruanded

Faile andmete täiendamine 0%

Lisa metaandmed Kasutusõigused Seo museaali Faile ülekujutamine Esinduspildiks **Kanna valitud failid arhiivi** Kustuta valitud failid

Tulemusi lehel: 100

Poolelioletav lisamised vaatest kustutatakse failid, mis on vanemad kui 2 nädalat.

☐ Ainult enda failid ☐ Ainult museaaliga sidumata failid

Grupitunnus: Staatus filter: Vea filter:

Faile tüüp: ☒ Originaalfailid ☐ Pispildid ☐ Kõik

Faile tüüp	Grupitunnus	Faile nimi	Museaali number	Museaali nimetus	Suurus	Tegevus
☒	EKMJ60671FK3979_2_AV	EKMJ60671FK3979_2_av.tif	EKMJ 60671 FK 3979	Juhan Raudsepa kavandatud Haap...	10 MB	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
☒	EKMJ60671FK3979_3_AV	EKMJ60671FK3979_3_av.tif	EKMJ 60671 FK 3979	Juhan Raudsepa kavandatud Haap...	10 MB	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Kõigi Poolelioletavate lisamiste vaatesse lisatud failide arhiveerimine on eriti oluline just konserveerimise läbinud museaalide puhul, sest nendest eksisteerivad lisaks konserveerimisjärgsetele fotodele (ac) ka konserveerimiseelsed fotod (bc) ja teatud juhtudel konserveerimisprotsessi käigus (cp) tehtud fotod. **Kuna Kanuti poolt Poolelioletavate lisamiste vaatesse üles laetud fotosid säilitatakse ainult digihoidlas**, siis tuleb lisaks konserveerimisjärgsetele piltidele arhiveerida ka museaali varasemaid seisundeid dokumenteeriv fotomaterjal. Konserveerimine on pöördumatu protsess – bc ja cp piltidel kujutatu on ainuke säilinud tõend museaali varasemast seisundist ning nende fotode pikaajaline säilimine digihoidlas on seega kriitilise tähtsusega.

3.5 Järelekontroll, kas õiged digikooptiad on jõudnud vastavate museaalikirjete juurde. Kontroll võib toimuda nii avalikus www.muis.ee keskkonnas või kasutades pildifaile kuvavat objektiotsingut muuseumitöötaja MuS-is.

4. Mis juhtub arhiveerimise tulemusel:

4.1 Toimub digikooptiate tagatisfailide (säilituskooptiate) **pikaajaline säilimine**

4.2 Digikooptiad jõuavad digihoidla kaudu **automaatselt museaali MuS-i kirje juurde**

4.3 Digihoidla genereerib suuremahulisest tagatisfailist automaatselt **pisipildi**, mis on veebivaates kuvamiseks kõige kasutajasõbralikum.

Digihoidlas Kanutist tulnud failide haldamisel tekkinud probleemide või küsimuste puhul palun pöörduda Kanuti infospetsialisti poole (katrina.saar@evm.ee).

Digihoidla kasutamisega seotud tehniliste probleemide puhul pöörduda MuS tehnilise toe poole muis@rik.ee või +3726636556.